
Wojkowice, st. 15, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 82-29/134

Informator Archeologiczny : badania 33, 43-45

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Badania prowadził mgr Krzysztof Kowalski (Dział Archeologii Muzeum Narodowego w Szczecinie). Finansowało Muzeum Narodowe w Szczecinie. Sezony badań 1998-1999.

Badania miały charakter ratowniczo-rozpoznawczy i przeprowadzono je w ślad za zgłoszeniem odkrycia skupiska wyoranych ułamków naczyń kultury ceramiki wstęgowej rytej. Ze względu na brak możliwości dokładnego zlokalizowania miejsca odkrycia, w celu uchwycenia naruszonych reliktyw osadnictwa zakładano wykopy sondażowe o powierzchni 1-40 m². Łącznie objęto wykopami obszar 479 m².

Stanowisko położone jest na językowato rozciągniętym wyniesieniu, przebiegającym w kierunku niższych partii doliny jeziora Miedwie, na styku występowania gleb czarnoziemowych i innych gleb wytworzonych na glinach. Przebadano 8 obiektów, z których 3 wiążą się z kulturą ceramiki wstęgowej rytej, 1 z kulturą łużycką, a pozostałe 5 nie zawierało ruchomego materiału zabytkowego lub nie było źródłami archeologicznymi (negatywy po wyoranych kamieniach z redeponowanymi pojedynczymi zabytkami w wypełnisku). Spośród nieruchomych źródeł wczesnoneolitycznych 2 miały charakter jam gospodarczych i zawierały bardzo ubogie zespoły zabytków, trzeci stanowił pozostałość zagłębionego w ziemię obiektu mieszkalnego (zachowana głębokość 0,4-0,7 m). W rzucie poziomym miał on wydłużony (7,8 x 4,2 m) po linii wschód-zachód, lekko jajowaty zarys i nie posiadał wewnątrz ani na zewnątrz śladów konstrukcji nośnej części naziemnej. W obiekcie odkryto nikłe ślady niewielkiego paleniska. Z wypełniska wyeksplorowano 315 fragmentów ceramiki, 35 artefaktów krzemienych (dominuje surowiec narzutowy, z niewielkim udziałem krzemienia czekoladowego) i fragment motyki kamiennej. Stylistyka odkrytej ceramiki wykazuje szereg cech ogólnych kultury ceramiki wstęgowej rytej z obu dolnoodrzańskich enklaw osadniczych, lecz niektóre elementy zdobnicze pozwalają ją chronologicznie odnosić do młodszych zespołów tej kultury na Niżu Polskim. Przebadany obiekt ludności kultury łużyckiej był rozległą, wielocłonową jamą po wydobyciu gliny. W dwóch spośród czterech głębszych jej części natrafiono na ślady ognisk. W wypełnisku zarejestrowano liczne fragmenty ceramiki i kości zwierzęce. Chronologicznie obiekt wiąże się ze schyłkiem epoki brązu – wczesną epoką żelaza.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

Wierzchuca Nagórna, st. 3, gm. Drohiczyn, woj. podlaskie, AZP 51-81 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

WILKOSTOWIO, st. 23/24, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie

- osadnictwo kultury pucharów lejkowatych

Prace prowadzone były z ramienia Pracowni Epoki Kamienia Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, w terminie od 16 do 27 sierpnia, pod kierownictwem prof. dr hab. Lucyny Romańskiej. W roku 1999 badania koncentrowały się w zachodniej części stanowiska i były kontynuacją badań z lat ubiegłych. Przebadano powierzchnię 390 m².

Zidentyfikowano 21 obiektów (większość z nich to wkopy współczesne). Najważniejszym obiektem jest jama 11, która dostarczyła znaczne ilości materiału zabytkowego (ceramika polepa). Jama ta stanowi pozostałość chaty. Materiał ruchomy to ceramika, krzemienie, wyroby kamienne (siekierka) przypisywane kulturze pucharów lejkowatych.

Wilkowice, st. 8, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 83-29/123 – patrz: wczesne średniowiecze

WOJKOWICE, st. 15, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 82-29/134

- osada/obozowisko z młodszej epoki kamienia: kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor

kulistych, kultura ceramiki sznurowej (neolit)

- osada i cmentarzysko kultury unietyckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (epoka brązu – wczesna epoka żelaza)
- grób szkieletowy kultury lateńskiej (okres lateński B2a)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – okres wędrowek ludów)
- ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza

Badania prowadził dr Leszek Żygadło pod merytorycznym kierunkiem prof. dr. hab. Bogusława Gedigi (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Oddział Wrocław). Pracami w terenie kierował mgr Krzysztof Nowaczyk. Ponadto w pracach uczestniczyli: dr Jadwiga Biskont, dr Ewa Bugaj, mgr Tomasz Gralak, mgr Jarosław Kopiasz, mgr Małgorzata Kopeć, mgr Katarzyna Kopeć, mgr Andrzej Kosicki, mgr Krzysztof Nowaczyk, mgr Lubomiła Nowaczyk, mgr Wioletta Nowaczyk, mgr Artur Stanisławski, mgr Eryk Wodejko, mgr Tymon Wojnicki. Prace finansowała Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad.

Stanowisko położone jest około 1,3 km na południe od wsi Wojkowice i około 0,5 km na północny wschód od wsi Krajków, pomiędzy rzeką Żurawką i pozostałościami oczka wodnego, porośniętego obecnie przez las, będącego częścią doliny zalewowej rzeki Żalinki. Teren ten stanowi niewielkie wyniesienie o maksymalnej wysokości 131,78 m n.p.m. opadające łagodnie w kierunku rzeki Żurawki.

Informacji o wystąpieniu w tym miejscu zabytków archeologicznych dostarczył, prowadzący nadzór konserwatorski nad robotami ziemnymi na budowanej autostradzie A4, mgr E. Drużyłowski. Pracami wykopaliskowymi objęto teren przeznaczony pod budowę Węzła „Krajków” o powierzchni około 10 ha. Ratownicze badania archeologiczne prowadzono na stanowisku od 9 września do 3 listopada 1998 roku i kontynuowano w 1999 roku od 9 kwietnia do 21 grudnia.

W trakcie badań odkryto 3255 obiektów osadniczych i sepulkralnych. Na podstawie pozyskanej z ich wypełnisk ceramiki naczyniowej i innych zabytków wydzielono na stanowisku kilka faz zasiedlenia przypadających na młodszą epokę kamienia, epokę brązu, okres halsztacki oraz okresu wpływów rzymskich i wędrowek ludów.

Na obecnym etapie badań wyróżniono 42 obiekty łączone z kulturą pucharów lejkowatych. Przynależny tej kulturze materiał archeologiczny wystąpił na całym przebadanym obszarze. Zdecydowanie liczniejsze są ślady osadnictwa ludności kultury amfor kulistych. Z tą fazą zasiedlenia stanowiska można łączyć 92 obiekty. Poza obiektami osadniczymi odkryto również pochówek szkieletowy, przypuszczalnie dziewczynki, oraz pochówki zwierzęce. W 81 obiektach znajdował się inwentarz o cechach typowych dla obu kultur. Stan ten może być efektem przejmowania w końcowej fazie rozwoju kultury pucharów lejkowatych cech stylistycznych właściwych dla kultury amfor kulistych. Ponadto w jednym obiekcie wystąpił inwentarz ceramiczny typowy dla kultury ceramiki sznurowej. W przypadku 26 obiektów datowanych na okres neolitu pozyskane zabytki nie pozwoliły na uściślenie przynależności kulturowej, a ceramikę z dalszych 8 obiektów zaklasyfikowano ogólnie jako pochodzącą z neolitu lub wczesnego brązu.

Osadnictwo z wczesnego okresu epoki brązu wystąpiło na stanowisku Wojkowice 15 w dwóch skupiskach. W obrębie zespołów osadniczych ludności kultury unietyckiej odkryto 83 obiekty, z których najliczniejszą grupę stanowiły relikty osad. Ponadto zarejestrowano 19 grobów szkieletowych (pojedyncze także w obrębie osad), w tym również pochówek dziecka w pitosie. Inwentarz zabytków był charakterystyczny głównie dla fazy III-V kultury unietyckiej.

Chronologię artefaktualną, przypadającą na schyłek epoki brązu i okres halsztacki, określono dla 166 obiektów. Przebadane obiekty to relikty osady ludności kultury łużyckiej, na które składały się pozostałości konstrukcji naziemnych budynków oraz różnego rodzaju jamy gospodarcze. W dwóch

budynkach odkryto fragmenty ludzkich szkieletów: w jednym kaloty dziecka, a w drugim trzy prawe kości udowe i prawą kość ramieniową. Być może są to ślady ofiar zakładzinowych.

Na stanowisku odsłonięto również bogato wyposażony grób szkieletowy kultury lateńskiej. Na jego wyposażenie składały się: 2 bransolety z brązu, 2 zapinki z brązu i jedna z żelaza, 2 nagolenniki z brązu oraz łańcuch żelazny. Odkryte metale pozwalają ustalić chronologię pochówku na fazę LT B2a.

W trakcie przeprowadzonych badań odkryto liczne ślady osadnictwa ludności kultury przeworskiej datowane od wczesnego okresu wpływów rzymskich aż do przełomu z okresem wędrówek ludów. Na obecnym etapie badań rozpoznanych zostało 85 obiektów na okres trwania kultury przeworskiej. Oprócz licznych jam o nieregularnym kształcie, reliktyw budowli słupowych i półziemianek, zadokumentowano także obiekty interpretowane jako tzw. prażaki oraz 2 studnie. Poza ceramiką naczyniową na stanowisku odkryto trzy fibule z brązu (dwie typu A 158 VI grupy i jedną zbliżoną do grupy VII serii 1) oraz żelazną sprzączkę od pasa.

Stosunkowo niewielka ilość materiału zabytkowego pochodzi ze średniowiecza. Pojedyncze fragmenty ceramiczne wystąpiły w 42 obiektach zlokalizowanych na terenie całego przebadanego obszaru.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN, Oddział we Wrocławiu, i są w trakcie opracowania.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologicznych Zeszytach Autostradowych Instytutu Archeologii i Etnologii PAN”.

Prace wykopaliskowe na stanowisku będą kontynuowane.

Zabrzenie, st. 5, gm. Rząśnia, woj. łódzkie, AZP 77-48/59 – patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

Zakrzewska Osada, st. 1, gm. Więcbork, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 32-32/46 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

ZĄBIE, st. X, gm. Olsztynek, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 28-61/15

- osada kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- cmentarzysko kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- osada z wczesnej epoki brązu
- osada kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa nowożytnego

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone przez dr Adama Walusia i mgr Dariusza Manasterkiego z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Trzeci sezon badań.

W trakcie badań odkryto warstwę kulturową oraz obiekty o charakterze sepulkralnym i osadniczym ze schyłku neolitu, wczesnego brązu, wczesnego żelaza oraz nowożytności. Pozyskano bardzo liczne fragmenty ceramiki naczyniowej oraz liczne artefakty krzemienne, kamienne, kościane rogowe i bursztynowe.

Nie stwierdzono śladów orki, co w znacznym stopniu przyczyniło się do stosunkowo dobrego zachowania warstw obiektów wczesnożelaznych i nie pogłębiło procesu destrukcji tych starszych. Badania będą kontynuowane.

ZIELONA, st. 3, gm. Koniusza, woj. małopolskie, AZP 100-58/223

- cmentarzysko grupy krakowsko-sandomierskiej kultury ceramiki sznurowej (neolit)